

REDACȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

Nr. de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1 fr. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Năseudenii.

(S) Perderile ce a îndurat nația românească în sens bănyfist a averilor grănițerești numai acum se pot evalua. Trebuie să remarcăm nume, că Românii cei mai slabi și mai fără rușine se găsesc tocmai în cetățile dinioară cele mai românești: la Caransebeș și Năseud. Primarul român al redutei lui Doda este politicește aceeași unealtă a guvernului cum e Csokán János, faimosul Ioane Cloacan din Năseud. Și amândoi au în jurul lor ciraci zeloși, gata a se face chiar „Români guvernamentali”, numai să poată sta și mai pe departe lângă oala plină ce li-s'a hărețit la direcția comunității de avere grănițerească. Pentru că secretul decadentii (ce să nu zicem prețul ticăloșiei) lor naționale acesta este: beneficiul pe care îl au din averea câștigată cu sânge vărsat în multe războaie purtate de bravi grănițeri. Bieții viteji căzuți în apărarea Tronului și a țării! Dacă ar fi presupus că pe urma vitejiei lor nația are să se aleagă cu averi administrate de nepoți și strănepoți cari se fac coadă de topor la mâinile adversarilor aspirațiilor noastre naționale, ar fi murit nu strigând steagul împărătesc, nici de glonțul dușmanilor, ci ar fi murit de mâhnire, și ultima lor răsufare ar fi fost un blăstem asupra mișeiilor cari cu bani românești corup Românii...

Să ne explicăm adecă, să vedem gradul păcătoșeniei la care au ajuns Românii din Năseud.

Facem, se înțelege, cuvenitele rezerve față de cei câțiva onorabili și buni Români, cari au rămas credincioși programului național român și hotărârilor conferințelor naționale.

Cei din ceata lui Csokán János nu esităm a declara însă, că au sâvârșit cea mai scârboasă trădare față de interesele obștești ale neamului.

Csokán, Pletos, Dr. Tanco, Ioan Gheție și alții de panura lor puteau adecă să facă manifestație cum le place pentru guvernul unguresc. Tot ce făceau, se întâmpla pur și simplu în socoteala lor.

Mișelia se comite numai când se înțelege la terfelirea onoarei naționale.

Ce nevoie aveau adecă „guvernamentali” să convoace adunare, să vină cu manifeste și hotărâri în cari se vorbește în numele *poporului*?!

De ce ei și-au dat silința să mascheze păcatul lor și să-l scoată în public înveluit în haina curată a *poporului*, care nu știe și nici nu va aproba vre-odată astfel de trădări?

Și nu este oare cel mai nerușinat cinism a pretinde, că nenorocii ori inconștienții Români, puțini la număr de altfel — aduși la adunare de solgăbirae și geandarmi, reprezentau *voinea poporului român*?

Și cine va crede oare și va putea dovedi, că atât până acum, cât și de aci încolo, deputatul guvernamental Csokán János, pretins Român, a servit și va servi interesele națiunii române, cari nici odată n'au putut și nu pot fi confundate cu interesele

domnilor Gregore Pletos, Dr. Tanco și alți Gheție.

Interesele națiunii române pretind adecă să sprijinim pe Bányfi, cel care ca satrap a dat prima lovitură averilor grănițerești, ear' acum ca șef al guvernului nu știe să fie indetul de născocitor în mijloacele de a distruge tot ce este național român?..

Onorată Companie guvernamentală de la Năseud! dar' aceasta este ceva nerușinat. . .

Dacă nația română are nefericirea să numere între fiii săi și asemeni oameni cinici, noi, cei-ce ținem cu credința la postulatele naționale, ne-am aștepta, ca cel puțin să nu calomniați poporul, după-ce interesele lui le-ați trădat.

Interesele poporului român cer, ca toate forțele naționale să se întrunească și cu glas puternic să spună că detestază indeosebi politica tocmai a acelui partid, din care M. Sa trebuie să-și aleagă sfetnici, și că la nici un caz nu pot fi buni Români cei cari spriginesc politica unor sfetnici maghiari împărătești ca cei actuali.

Așa domnule Pletos et C-nie!

Așa simte ori-ce Român bun care a luptat și s'a interesat de cauza națională, pe când Comisia guvernamentală din Năseud a căutat numai să cerșască grația unor sugrumători ca Bányfi-pașa.

Interesele națiunii române pretind, ca toți Românii să fie solidari în atitudinea lor națională, ear' această atitudine nici de cât nu se poate conforma unor hotărâri luate în adunări al căror suflet sunt oameni ca d'alde Szilárd de la Caransebeș ori Csokán de la Năseud.

Eată de ce adunarea electorală și alegerea de la Năseud rămâne o vecinică pată pe grănițerii cărora un general Doda, un colonel Urs și alți bravi tovarăși le câștigase atâta glorie.

Ear' în mijlocul românismului, Năseudul continuă să rămână un centru de unde numai rușine se reflectează.

Elsația—Lotharinghia. Acum vre-o zece zile publicase ziarul „Novosti” și toată presa reproducuse un articol, în care povestea, că la plănuita conferință despre așa zisa desarmare Rusia va aduce pe tapet și chestiunea Elsației—Lotharingiei, din cari 2 provincii are să se formeze un stat neutru între Franța și Germania.

Nouă ni-s'a părut acest plan tainic imediat atât de suspect și de fantastic, în cât nici n'am amintit absolut nimic din scrisorile ziarului rusesc „Novosti”, mai virtuos știind, că foaia aceasta e în stăpânire deplină, atât materială cât și morală a Ovreilor; ear' pe deasupra au mare influență întru'nsa și Polonezii.

Dacă acum pomenim de ea, este pentru a arăta ce desmițire vine scrisorilor ei din partea unei foi rusești cu mult mai autorizate a vorbi despre cum gândesc Rușii cu guvernul lor cu tot. Reproducăm adecă, după foaia de seară a lui „N. Fr. Presse” de la 17 l. c. următoarele șire luate din „Novoje Vremia”:

„Cu aversiune și numai în con-

știința că avem datorință morală, suntem îndemnați a vorbi despre planul lipsit de tact și fantastic, pe care l'a zămislit o foaie din Petersburg, planul adecă despre neutralizarea Elsației—Lotharingiei. După părerea fiecărui Rus cumpătat nici vorbă nu poate fi despre vre-o rezolvire a chestiunii acesteia; numai francezilor singuri le rămâne în voie (bleibt vorbehalten), a se înțelege cu Germania în cutare ori cutare sens, presupunând că în Berlin ar exista dispoziție pentru ceva arangement.

Rusia nici-când nu va îndrăzni a da sfaturi, fie de ori-ce natură, în chestia Elsației—Lotharingiei. Urmările războiului de la 1870 trebuie și vor sta afară din cadrul acelor chestiuni cari ar pute fi puse pe tapet în conferința așa zisă de desarmare, dacă ea se va întruni.

„Această a noastră părere stă într-o astfel de conglăsură cu aceea a sferelor guvernamentale rusești, în cât nici nu va mai reveni cineva asupra acestei chestiuni.”

Asta este o grăire nu se poate mai clară. Noi nu reproducem toate acestea și nu ne facem observații — căci în comentarii nici nu ne lăsăm, fiindcă nu vroim să scormonim o rană — doar' pentru-că ne-ar plăcea că este, ei simplamente fiindcă altfel nu se poate. Așa cer interesele egoistice ale celor mari.

Toastul unui general francez. Cu prilegiul manevrelor din Franța președintele Republicii franceze a dat o masă, la carea generalul Negrier, membru al supremului consiliu militar, a închinat în sănătatea preșidentului Faure, asigurându-l, că conducătorii miliției nici când n'au respectat legile mai mult ca acum, nici când n'a fost o mai trainică unire între ei, și nici când nu au fost mai gata de a lucra unul pentru altul, ca acum. Vorbirea-i senzațională și-a sfârșit-o așa: Nici când n'am pus mai mare încredere în oaste, oștirile noastre vor și adevări încrederea noastră! Cuvintele generalului au strânit mare însuflețire în întreaga Franța.

Iubileul împărătesc.

Noi până acuma n'am reprodus nimic privitor la chestiunea: oare ține-se-vor, ori nu se vor ține, serbarile plănuite în jurul iubileului împărătesc. N'am reprodus nime fiindcă știrile răspândite în privința aceasta își contraziceau nu numai dintr-o zi într'alta, ci și chiar dimineața și seara a aceleiași zile.

Acum însă „Neue Freie Presse” vestește „din izvor absolut autentic”, că „toate serbarile, ce se pregăteau pentru 2 Decembrie și la cari împăratul avea de gând a participa, nu se vor ține. Ba nici însași ziua suirei pe tron a M. Sale nu va fi serbătorită în mod oficial; nici chiar slujba dumnezească în catedrala Sf. Stefan, la care era să asiste Monarchul cu toți membrii Casei domnitoare, nu se va face”.

D'asemenea sunt abzi e audiențele solemnele, în cari erau să-și depună prinosul de omagiu: deputațiunile ce-

lor două case ale reichsrathului, ale celor 17 diete provinciale, ale orașelor, etc. Din dispozițiunile acestea urmează că nu va veni la Viena nici unul dintr-un potențat cari se pregăteau ei înșiși ori prin reprezentanți a asista la jubileu.

Monarchul și-a propus a trăi cele mai apropiate 6 luni într'un doliu deplin, retras cu totul și isolat; ear' în acest restimp vrea să se dedeie numai muncii și afacerilor statului, ne comunicând cu altă lume decât cu ministrii, demnitari de stat, precum și cu reprezentanții armatei, cari vor re-fera.

În muncă și lucru imi voiu oăta singura mângăiere” — s'a exprimat M. Sa.

Și „Fremdenblatt” confirmă aproape toate aceste informații.

Inmormântarea Impărătesei.

Cripta din capela Capucinilor din Viena s'a deschis din nou, ca de astădată să cuprindă în sinul său cadavrul unei dintre cele mai nobile ființe ce au șezut cândva pe tronul unei țări.

Dragostea și iubirea tuturor popoarelor din cele două țări au însoțit-o la groapă pe ființa, care nimenui rău nu i-a făcut, ci numai bine.

Clopotele bisericilor din întreagă împărăția au sunat jalnic când cadavrul bunei Impărătese a fost pus spre vecinică odihnă, ear' sufletul a sburat acolo unde nu este nici durere, nici suferință, nici înfrustare.

Căci cât a trăit puține bucurii și multe dureri i-au fost partea pe pământ. Durerea a fost elementul Ei, și simțea că numai aceasta îi face bine.

A iubit mult, dar' a suferit și mai mult. Nenorocirile familiare ce s'au abatut asupra capului Ei, au repus-o cu totul. În inima Ei durerile au bătut ca într'un ilău.

De dureri s'a scăpat acum.

Măna ucigașă a unui lăpădat de Dumnezeu și de oameni i-a înfipt pumnalul chiar în inimă, care i-a fost așa de largă și așa de bună.

Acum nu mai suferă. Trupu-i rănit a fost așezat lângă cel al iubitului Ei fiu Rudolf, ear' sufletul i-a sburat în împărăția Cerurilor, la lăcașul celor buni și milostivi.

Dormi în pace nobilă ființă. Amintirea pe vecie i-ți va rămânea scrisă pe filele inimii popoarelor din Austro-Ungaria.

Participanți princieri.

Pentru a lua parte la tristul act al inmormântării Impărătesei au sosit din toate părțile membrii familiei domnitoare, domnitori străini, deputațiuni de tot soiul.

Regele României a sosit în Viena în ziua înmormântării la orele 8. La gară a fost așteptat de cătră archiducele Otto, trimisul României, Ghica, și de cătră consulul României Arnold.

Reprezentantul Țarului marele Principe Alexei a sosit în Viena la orele 7 și 29 minute.

Împăratul Vilhelm a sosit în Viena la orele 1. A fost așteptat la gară de către însuși Majestatea Sa. Dându-se jos din trenul separat s'a grăbit la Majestatea Sa, Împăratul Francisc Iosif, l-a strins mâna apoi s'au îmbrățișat și sărutat. Trenul, care a adus pe Împăratul Vilhelm, a adus și două cununi mari, una a Împăratului alta a Împărătesei. Majestatele Lor luând loc în trăsură s'au dus la castelul împărătesc. Pe drum au fost salutați de către lumea ce umplea stradele. Toți își descoperiau capetele în fața celor doi împărați întristați. Ajunși la castel Împăratul Vilhelm și-a ocupat locul destinat, apoi s'a dus de a depus cele două cununi.

Dintre regenti și prinți străini au luat parte la înmormântare următorii: Vilhelm Împăratul Germaniei, Carol I. Regele României, Marele Principe Alexis reprezentantul Țarului, Regele Sârbiei Alexandru, Prințul regent al Bavariei Luitpold, moștenitorul de tron al Greciei, Constantin, Teodor Carol, frate al Împărătesei și prinț de Bavaria, dinpreună cu prințesa și două fice, prințul Alfred de Coburg, Principele Bulgariei Ferdinand, Regele Saxoniei Albert, Moștenitorul de tron al Italiei Victor Emanuel, reprezentantul Reginei Angliei, Prințul Gheorghe; Moștenitorul de tron al Muntenegrului Danilo, Marele Principe Nicolae, Prințul de Parma Robert și soția, Principesa Maria Antonia; Principesa de Württemberg Maria Teresia; Principesa de Hannovera Maria, Marele Principe de Oldenburg, Augustin; Prinții Alfred, Filip, Leopold, Augustin, Leopold Augustin și Ludovic de Coburg-Gotha; Prințul Albert; Prințul de Reuss Emeric XXIV; Prințul de Württemberg Nicolae; Prinții de Bavaria Sigfrid și Cristian; Prințul Albert de Belgia, Prințul Rohan, Marele Principe de Weimar, Vilhelm, etc. etc.

Serviciul de onoare pe lângă Împăratul Vilhelm l'au făcut prințul Lohkowitz, colonelul Strözer și prințul Dietrichstein. Majestatele Sale regelui Carol serviciul de onoare l'au făcut generalul Mathes și locotenent-colonelul Rowensky.

Aglomerarea pe strade.

Încă de la 8 oare dimineața populația vieneză venia cu grămada, într'un număr necunoscut până acuma, în biserica palatului, pentru a-și lua rămas bun de la corpul Împărătesei, așezat pe un pat de paradă într'un simplu sicriu de metal, fără multe decorări. Singura împodobire e o cruce de aur, în mijloc. Căscuțul este acoperit cu o stofă neagră brodată cu aur, peste care se găsesse patru coroane date de copii și nepoți Împărătesei. Celelalte coroane sunt așezate d'alungul zidurilor bisericii.

Publicul este admis în grupe de treizeci până la patruzeci persoane.

La zece oare mulțimea se ridică la mai multe zecimi de mii de oameni. Numărul coroanelor depuse până la 8 dimineața trecea peste două sute.

Pricinașii.

Căpeteniile Maghiarilor nici armonia tristului act nu au putut-o lăsa fără d'a face din nou buclucuri celor de la Curtea Majestății Sale.

Pe o emblemă din cele multe, cari înconjurau catafalcul era scris: „*Elisabeth, Imperatrix Austriae*“.

Prim marele măiestru al Curții văzând dispoziția Maghiarilor li-a făcut încetiva pe voie, căci a completat inscripția astfel: „*Elisabetha, Imperatrix Austriae, Regina Hungariae*“.

Dorința Maghiarilor de a se completa toate inscripțiile tot nu s'a implinit, căci afară de inscripția de pe sicriu, care s'a completat, celelalte toate sunt orfane de cuvinte: „*Regina Hungariae*“.

„Kossuthistii, pentru-ca să amărească zilele bătrânului Împărat după cum le e firea, și din pricina asta vor face țărăboiu în dietă.“

Inmormântarea.

Inmormântarea s'a început Sâmbătă după amiază la orele 4. Cu mii se îmbulziau oamenii înspre capela Capușinilor. Clopotele sunau din toate bisericile. Intreagă Viena era îmbrăcată în negru. Convoiul a pornit dela capela palatului înspre capela Capușinilor, care s'a deschis porțile, ca să primească cadavru Împărătesei.

Toate felinarele de pe stradă au fost aprinse.

Ferestrele de pe la casele pe unde avea să treacă conductul au fost toate pline de lume. Pentru câte o fereastră de unde se vedea mai bine, se plătea câte 150—200 fl. Prăvăliile toate au fost închise și numai ici-colea era câte una deschisă, ca să aibă prilej să vadă marea înmormântare.

Ordinea a fost susținută de către miliție. Mulți spectatori au leșinat și au căzut în urma îmbulzelii celei mari.

Multe din stradele principale au fost închise cu cordon. Tribune n'au fost, afară de una așezată în piața Albrecht, pe care au luat loc 1500 dame.

Dela oarele două începând mergerea la biserica Augustinilor nu mai era permisă de cât căpeteniilor oficiale și delegațiilor.

Numărul biletelor de intrare în capela Capușinilor a fost foarte restrâns, de oare-ce foarte puțini din delegați au putut merge acolo.

Chiar și preșidenții ambelor case ma-

ghiare, precum și primarii Budapestei încă au fost siliți să se mulțumească cu locul ce li-s'a designat.

Cu puțin înainte de 4 ore a sosit Majestatea Sa Împăratul Francisc Iosif I. dimpreună cu Împăratul Germaniei. Pe fața Majestății Sale se vedeau urmările durerilor suferite în vremea din urmă și ori-câtă simlînță își da, ca să-și ascundă durerea, lacrimile îi podideau ochii. Un mare eroism se cere, ca să-ți poți învinge simțimentele, și bătrânul și nemângăiatul Împărat își strângea toate puterile, ca prin durerea lui să nu mai mărească durerea numeroaselor rudeni.

Binecuvântarea a făcut-o Cardinalul Gruscha după săvârșirea slujbei în decursul căreia Maj. Sa într-una a versat la lacrimi, sicriul a fost ridicat și dus în carul mortuar ce aștepta în Curtea elvețiană.

In capela Burgului.

La oarele trei și jumătate clopotele de la biserica Capușinilor s'au pus în mișcare, tot așa și la celelalte biserici din Viena. la biserică după-ce mai înainte ocupaseră loc marii oficiali ai Curței, au venit și domnitorii străini a căror nume le-am spus mai înainte. În biserică era o îmbulzală foarte mare, cu toate dispozițiile ce se luaseră d'a nu face nesuferită starea în biserică a participanților.

Conductul.

Înainte conductului mergea o brigadă de călăreți, cari făceau loc conductului. Călăreților le urma tot soiul de ostași și personal de-al Curței. A venit apoi carul mortuar tras de 8 cai negri. Sicriul d'abia se vedea de multe și frumoasele cununi.

Din piața Burgului conductul a pornit înspre piețele s. Mihail, s. Iosif, apoi prin stradele Augustini, și Tegethoff până la Neuer Markt, unde e mormântul membrilor familiei împărătești, la capela Capușinilor.

Ajunș la capela sicriul a fost ridicat și dus în capelă, unde a fost așezat pe catafalcul înconjurat de lumini.

Sunetul muleom al tobelor d'abia se aude și comanda ofițerilor încă era cât se poate de muleomă. Momentul era zguduitor de inimi și nimenea nu-și va uita momentul, când a zărit scumpul sicriu și tristul convoiu.

La capela Capușinilor.

Înainte capelei sicriul a fost primit de către cardinalul Dr. Gruscha, primatul Vaszary, cardinalul Schuech, metropolitul Mihaly și de alți mulți dignitari bisericești.

În urma sicriului urmau dignitarii bisericești precum și maresăul Curței contele Bellegarde, doi consilieri și patru dame de curte, cari după ce au ajuns la catafalcul și-au

ocupat fiecare locul destinat. S'au aduna apoi persoanele princiare, cari au intrat în capelă prin poarta din strada Gluk.

Păreții capelei au fost obduși cu postav negru precum și toate odăjdile. Scaunle și alte obiecte au fost înlăturate, ca biserica să poată încăpea mai multă lume.

Împăratul când a sosit a fost primit de către călugării ordinului Capușinilor, cari l'au condus în refector, unde s'au strins domnitorii și prinții străini. Când au fost înconștințați că conductul se apropie, cu toții s'au dus în capelă.

Majestatea Sa având la dreapta pe Împăratul Germaniei a intrat în capelă și a înghenunchiat în fața altarului, apoi s'a dus la locul obicinuit pentru rugăciune.

În capelă s'a adresat archiduceselor Ocella și Valeria Maria, făcând un gest din care s'a dedus că li-ar fi zis, că să se si lească să-și stăpânească întru cât se poate durerea cea mare.

Lângă Împăratul au stat Împăratul Germaniei, Regele României, al Sârbiei, Prințul regent al Bavariei, Regele Saxoniei, moștenitorul de tron al Italiei și marele Principe Alexis. În partea dreaptă a capelei au stat archiducesa Stefania, archiducele Francisc Salvator precum și celelalte rudeni imperiale. Aproape de familia împărătească și de capetele încoronate au stat dignitarii Curței, cari în fața acestora au șezut membrii diferitelor ambasade precum și dignitarii bisericești, ministrii ambelor țări, consuli străini, etc.

Deodată s'au desfăcut perdelele uzei capelei și sicriul a fost adus de către șase lachei de ai Curței. Preoțimea a intonat cântarea bisericească „*Asperges*“.

Majestatea Sa nu-și mai ridica privirea de pe sicriu. Era emoționat de tragedia momentului. Cu toate acestea se silea să stăpenească simțimentele.

La funerariile ce s'au început a pontificat cardinalul Gruscha. În decursul binecuvântării corul imperial a executat două melodii „*Libera*“, ceea ce a stors lacrimi din ochii tuturor celor de față.

La ultimul rămas bun emoțiunea Împăratului a fost așa de mare, că lacrimile i curgeau șiroac, și le a șters cu mâna. Toți domnitorii străini mișcați de trista priveliște au început a plânge, și nici preoții nu-și puteau îneca plânsul.

După săvârșirea binecuvântării între cântecul duioasă al cântăreii „*Miserere*“, sicriul a fost ridicat și urmat de purtătorii facilor și de către Capușini, cari cântau a fost coborât în criptă.

Înainte mergea primatul Gruscha, apoi venia Împăratul, archiducele Francisc Salvator, Prințul Bavariei Leopold și prințul Bavariei Dr. Teodor, fratele Împărătesei.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“

Impresii de la Asociațiune.

Dedicată doarelor de la balul din Beiuș. —

Mergeam pe drumul ce duce din comitatul Aradului în Bihor, mai cu căruța, mai pe jos.

Munții îmbrăcați în sârbătorească frunză verde ce se leagănă pe trupurile svelte și mlădioase de copaci, își răpesc privirea cu așezările lor; se înalță falnici în dreapta și în stânga șoselii, și par une-ori a țese pune în cale, când șerpuitoare și pe cotite șoseaua scutită de soare drumul își găsește fără sfârșit.

Auzul ț-l desmeardă șopotul de isvoare ce se rostogolesc șglobli printră stăci, ducând spre Criș cântecul Codrului.

Peste livezile ce par ca niște unde din furtuna unei mări întelnite, îmbrăștiate prin iarba cosită, cărduri-cărduri stani de peatră sunt presărați, purtând din botezul poporului românesc numele de „oile lui Popa Mihai“.

Mergeam 4 inși, pe răcoarea dimineții, și ajungeam pe încălzite, după oare-cari stații „de consum“, la înălțimea din care

în vale se ved, printră copacii resfrăți, Vașcăul și Bărăștii.

— Eu îmi schimb costumul de voiaj, zice matadorul nostru, ștergându-și fruntea de sudoare și îndreptându-și ochelarii pe nas.

El scoate din busunare niște chei, un portofel, niște bani de argint, și o batistă, așezându-le într'o grămadă, sub o umbră de copac. . .

Ajungem la Vașcău. Când să scoatem bilete, la gară, pentru Beiuș, matadorul nu-și găsește arginții :

Ei se odihnesc poate și acum sub o umbră de copac, dacă vre-o mână generoasă nu a ajuns să le descopere răposul, răposul lor, al celor meniți de a reprezenta principiul mișcării perpetue !

*

De trei ori m'am închinat, spre răsărit cu fața, ajungând la Vașcău și scăpând din mijlocul poeticilor frumuseți ale ținutului ce străbătusem, și de ultra prozicele scuturături ale căruții pe drumul mizerabil, pentru care ar merita 2 fișpani să se bucure de regimul închisorilor ungurești.

Scăpasem de florii rostogolirii în abis și

de fatalele salturi ale căruții prin pavagiul natural al drumului de țeară, când :

din nemărginirea ce se desfăcea asupra capetelor noastre simbolisând libertatea, a jungem în apartamentul unui vagon, nu mai puțin ghiftuiri decât sardelele într'o cutie mică.

Și e vară 'n aer, și fum și praf pe drum, și mai multă căldură decât în focul sacru al lui -- Emilian Sabo.

Har Domnului, că am ajuns la Beiuș !

Am mai fost eu la Beiuș, dar' când am fost, mi-se pare că-mi astupase mama fața cu o cărpă, ca să nu înghit praful de pe drum, căci pe aceea vreme nu știam că :

tonte-s praf, nici că :

lumea-i cum este . . .

P'atunci nu mă îndeletniceam încă cu vorbitul, și singura-mi impresie de atunci îmi este stinul mamei . . .

Dar' „Tempora mutantur“ . . . și cată-mă, prin colb, printră oaspeți și prin bunăvoința dlui Dr. Gavril Cosma, pornit spre un sălaș cu căruța, despărțit de doi tovarăși de drum de până aci,

rămas'am numai doi . . .

Și :

În dreapta drumului ce duce de la gară în oraș, iubitul meu tovarăș de drum îmi spune :

— Eată casa, în care a copilărit tatăl tău !

— Pe acele vremi gimnaziul, această superbă clădire, — îi zice eu, trecând prin fața celui stabiliment de cultură . . . maghiaro-română — nu era menit de al „bun de casarmă pentru honvezi“ ! . . .

*

N'a mai pomenit Beiușul atâtea lume, atâtea vicață, atâtea veselie românească. Sute de mii de sumane și haine nemțite de reverenți cu brăuri roșii, albastre negre, dealungul zilei. Trăsuri șosese mereu aducând oaspeți, românce frumoase și voinice de Români.

E cald, și bieții geandarmi zgârâți de câte două stele, cu pușca 'n spate, cu sala la brâu, și cu întreg echipamentul de răboiu încăreți, în sărate și cu praf frământat sudori, ursuzi își fac plimbările prin oraș.

(Va urma.)

urmat apoi prin mareșalul Curței, și fostul prim mareșal al Împărătesei.

În criptă s'a făcut o nouă binecuvântare. S'îngăduindu-se rugăciunile primului mareșal de Curte a predat sîcriul priorului Capușinilor, cu următoarele cuvinte:

— Aceasta e scumpa defunctă, pe care o înmormîntăm griji Voastre.

Acestor cuvinte priorul Capușinilor Volf a răspuns următoarele:

— Vom griji cu acuratețe de scumpa defunctă.

Maiestatea Sa a stat în criptă restimp de 15 minute și după ce încă odată și-a luat rămas bun dela iubita-i soție, s'a întors în biserică. În criptă într-una a plîns și se vedea de pe față, că durerile îl chinau foarte.

Ajunș în biserică a dat semnul de plecare și printr-un gest l'a invitat pe Împăratul Germaniei, ca să facă pornirea. Acesta însă la început n'a voit să plece înainte, însă după ce Împăratul Francisc Iosif I. din nou l'a rugat, a plecat la palatul imperial.

Ziua înmormîntării la Arad.

Sâmbătă, în ziua înmormîntării s'a ținut serviciu divin în toate bisericile din Arad.

La biserică greco-catolică a slujit dl. protopop George Telescu însoțit de dl. George Pop, profesor. Biserica a fost tîrîșă de public, care a venit să asculte rugăciunile ce s'au înălțat pentru sufletul Împărătesei Elisaveta.

La biserică sîrbească din loc slujba D-ze-cască s'a început la orele 11. Aici a slujit dl. preot Michail Putnic. Numeroși adherenți erau îmbrăcați în negru. Scaunele au fost ocupate cu negru, ear' chipul Împărătesei, care răstimp de șase săptămîni va sta în biserică, a fost înmormîntat în chiliuța neagră. Comitetul parohial în frunte cu dl. Arsenie Ilciu lucra a fost de față.

La Caransebeș.

După-cum ni-se scrie, la Caransebeș, în ziua înmormîntării Împărătesei s'a ținut în biserică catedrală de acolo o slujbă Dumnezească. La slujbă a participat și ilustrata Sa dl. episcop Nicolae Popa. A pontificat Precuriosia Sa archimandritul Filaret Musta. În 12 l. c. se va ține și un pîrăstas pentru Împărăteasa Elisabeta.

Organizarea Despărțământului Bocșa al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.”

După organizarea Despărțământului Lugoj, a urmat al Bocșei prin delegatul Asociațiunii, d. avocat Ioan Budințian din Bocșa montană, care spre acest scop a designat ziua de Duminecă în 11. Septembrie st. n.

În aceasta zi, la 3 ore după amiază, s'a întrunit în Bocșa montană inteligența și o por, preoți și învățători, industriași și plugari din cercul pretorial al Bocșei și al Reșitei în număr destul de considerabil.

La oara destinată, după ce a premers înscirierea de membri, delegatul Asociațiunii, d. Ioan Budințian deschide adunarea prin o cuvîntare măduvoasă fluent și frumos rostită, în care a făcut istoricul înființării și dezvoltării Asociațiunii, amintind rezultatele produse de acest foclar măreț al literaturii și culturii poporului român, precum și jertfele aduse pentru înaintarea mărețului scop ce-l are Asociațiunea, ilustrând aceste cu date amănunțite din viața și produsele Asociațiunii. A îndegat în cuvîntarea sa direcțiunea ce avem de observat în calea vieții noastre ca popor, aducînd înainte zisa unui învățat, că omul nu luptă cu mâinile, cu picioarele, ci cu mintea, ca să poarte o luptă mai ușoară, căci numai înmulțind armatura spiritului am progresat în ultimii decenii. A marcat situațiunea, carea azi ne dă ocașie frumoasă pentru spîrginirea scopului Asociațiunii, dezvoltînd stîria voinței, care prin energie produce fapte. A accentuat mai departe necesitatea cultivării economiei raționale și a spiritului de crîutare, ear' de încheiere a constatat, că pentru lupta noastră sunt doi factori, familia și școala, cea dintîiu cultivînd prima oară și nobilitînd internul, impulsurile folo-

sitoare; a doua—școala—dînd cu luminile ei direcțiunea în cultură și economie.

Cu un cuvînt a arătat, că devisa de azi a poporului nostru e bunăstarea lui materială și întărirea forțelor intelectuale.

Terminînd cuvîntul de deschidere designază de notar adhoc pe preotul Petru Ieremia din Colnic și de cassariu adhoc pe Axente Murășianu, cont. la „Bocșana”.

Se suspende apoi ședința pentru continuarea înscirierilor de membri, după a cărei redeschidere se constată, că s'au înscris 42 de membri ordinari a) 5 fl. pe an și 27 membri ajutători, întră cari și 3 dame: Iuliana Bojină, învățătoare la școala de fete din Biniș, Regina Meda, preoteasă în Surdcul-mare și Iulia Marcu din Bocșamontană.

De la membrii înscirși s'a încasat 189 fl., rămînînd a se încasa și restul de la acei membri, cari n'au fost pregătiți la depunerea taxelor.

Urmînd alegerea comitetului despărțământului, la propunerea dlui Dr. Aurel Oprea, adv., se aleg: Ioan Budințian de președinte; ear' de membri: Maxim Popoviciu și Ioan Vulcan, protopopi, Ioan Marcu și Stefan Albu învățători.

Din incidentul înfricoșatului și înfiorătorului fapt criminal întîmplat înaltei Case Domnitoare prin atentatul contra Împărătesei și Reginei noastre Elisaveta, s'a expedit din sinul adunării o telegramă de condolență M. Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I.

S'a ales apoi comisiunea pentru autentificarea protocolului și s'a încheiat adunarea.

Deie D-zeu, ca în acest ținut Bocșa-Reșita, unde și mai mult se poate, să dăm tot mai mult semn de viață și jertfă pentru interesele bine pricepute ale bunei stări materiale și intelectuale în sinul poporului nostru român.

Ioan Marcu.

NOUTAȚI

Arad, 19 Septembrie n. 1898.

Calătoria principesei României. A. Sa Regală a vizitat expoziția internațională artistică de la palatul de cristal din München. În expoziție a fost însoțită de celebrul portretist Kaulbach, care i va face portretul. — A. Sa Regală aflîndu-se acum în Schwelbach în Prusia, se va întoarce la Sinaia în săptămîna aceasta.

Viriliști români în comitatul Cenad. În comitatul Cenadului pe lângă mulțimea de străini sunt și următorii viriliști români: Aurel Petroviciu adv. în Nădlac 633 fl. 81 cr., Iuliu Balcu din Măcău 521 fl. 48 cr., Traian Mărienut din M. Căsanad 474 fl. 97 cr., Mihai Chicin, Nădlac, 428 fl. 68 cr. Vasile Marienut, M. Căsanad, 427 fl. 36 cr., Nicolae Chicin, Nădlac, 411 fl. 82 cr., Vasile Florescu, Nădlac, 407 fl. 86 cr., și U. Morar Nădlac 405 fl. 81 cr.

Nouă cale ferată. Linia ferată dela Lugoj înspre Murăș-Ilia s'a deschis în 16 Sept. Linia e de 85 chlm. de lungă și prin construirea ei s'a făcut legătură directă între Bănat și Ardeal.

Protopop nou. Consistorul eparchial gr.-or. din Oradea-mare, în ședința sa plenară, ținută în 12 luni și a. c. n., a înțarît de protopop al Beliiului pe parohul Petru Sîrb din F.-Giriș care a fost ales în Sinodul electoral presbiteral ținut în Ucriș la 3/15 Aug. a. c.

Firma „Bihorenei” din Oradea mare, după cum ne împărtășește corespondentul nostru, a fost înregistrată. În zilele prime ale luni lui Octombrie banca din Oradea Mare își va începe activitatea.

Tîrg în Curte. Tîrgul de țeară de toamnă din Curte se va ține la 26 Septembrie st. n. a. c.

Antistia comunală.

Focul din Curtici. Sâmbătă tocmăi pe cînd în învecinata comună Curtici se ținea slujbă Dumnezească pentru Împără-

teasa Elisaveta, a izbucnit un foc, carele dacă n'a luat dimensiuni mai mari, se poate scrie împrejurării, că vîntul aducea focul înspre cîmp și nu înspre mijlocul satului. Pompierii din Curticiu ajutați de cei din Arad, cari s'au dus cu un tren separat, au localizat focul. Despre iscarea focului se vorbește că s'a aprins din negrija copiilor lui George Ciupuliga, căruia i-au ars două jirezi de pae, la unii li-a ars casa, la alții șura, la alții nutrețurile. Asigurate nu au fost decât casele, pe cînd bucatele nu. Au ars cu totul vre-o douăzeci de case. La localizarea focului s'au distins mașinistul pompierilor din Arad, Iuliu Vășianu, Vasile Popoviciu și Gligor Mladin.

Șarlah și difteritis în Arad. În cel mai împopulat suburbu al Aradului, în suburbul Gain în mare majoritate românesc, amenință cei mai cumpliți dușmani ai vieții nevinovaților copilași. Șarlahul și difteritisul s'a ivit în mod epidemic. Autoritățile orășenești au luat deja măsurile de lipsă pentru împedecarea lăptirii acestor cumplite morbiuri.

Poetul francez Stefan Malharmé, pe care în urma plebiscitului organizat de foaia „La Plume” l'au numit „regele poezilor”, a murit la Paris.

Defraudant prins. Jupânul Iacob Waldapfel din Köln după ce a furat 86.000 marce a fugit în România, crezînd, că acolo-i ca pe vremea lui Caragea. A fost prins însă și predat judecătoriei din Köln.

Avisuri. Toți acei dîi și dne, cari nu ar fi primit invitare specială la sărbările sfințirii bisericii din Acăz, ce se vor ține în 20 Sept. n., prin aceasta sunt cu respect invitați. Antoniu Eșăban, preot român.

— Dl. Ioan Telescu, inv. în Reșita-montană roagă pe dîii învățători și pe toți cei ce vor voi să-și procure „Almanahul” inv. români”, să-l avizeze despre aceasta.

O nouă însoțire. În comuna Răchita s'a întemeiat o însoțire sistem Reiffeisen. Statutele i au fost aprobate.

Școala lui Krivány. Rosenberg, directorul băncii din Tovarisoa din comitatul Bacica, după ce a dilapidat banii depuși spre „păstrare” a luat-o la sențioasă. Avis Românilor cari își depun banii la bănci străine.

Desvîlirea unei apucături. Dl. Ioan Todea, preot în Alba c, printr-o scrisoare ce ne trimite desvîlește în toată golăteaa sa apucăturile meschine ale celor din fruntea „Nemzeti szövetség”-ului. Acestia, după cum se știe, au alcătuit o secțiune și la Cămpeni, ear' întră membrii direcțiunii au băgat și pe dl. părinte Ioan Todea din Alba c, carele ne scrie acum, că nici o parte n'a avut în acțiunile ligei maghiare și că cu numele lui s'a făcut un abus mișelesc. Dsa e condus numai de interesele poporului în fruntea căruia stă, și nici de cum nu-i trăsnește prin minte, ca să se înjuge la carul maghiarismului. Ne bucurăm de aceste declarații ale dlui Părinte, care pentru mistificarea și apucăturile jidovești ale celor de la „Nemzeti szövetség” a avut să suțere și ocări din partea unor corespondenți.

Calătoria prin vîzduh. Din comuna Maciova primim următoarea veste: Astazi, în 7 Sept. la orele 4 și jumătate a trecut un aeronautic pe deasupra comunei noastre. Rarul oaspe a plecat din Buziaș și mergea spre Ardeal. Pe hotarul comunei a slobozit trei corespondenți, din cari se vede că acel călător e un sublocotenent cu numele Corvin. Corespondențele erau legate una de alta cu o pantlică negru galbină și erau scrise cu cerusa în limba nemțească. Cuprinsul lor e următorul: „Plecat de la manevrele împărătești. — Un salut călduros din vîzduh.”

Înălțimea 1800 metri.” Una era adresată: Exelenției Sale Corvin, Agram, Croația, a doua Corpului ofițeresc de la întăiul batalion al vîntătorilor în Reichenberg, Boemia; a treia d-nei Ana Koller în Viena. Aeronauticul mergea cam spre miazăzi-răsărit, cu cea mai mare iuțală.

Ghorghe Lipovan
Inv.

Foaia „Frankfurter Zeitung” a fost oprită de a mai intra în Austria, fiind-că din prilejul morții Împărătesei Elisaveta a scris un articol în care întră altele spunea că Împărăteasa a fost iubită de către Unguri pe cînd Austriacii și indeosebi Venezii nu o iubeau, fiind-că nu prea petrecea în mijlocul lor, după cum ar fi voit.

Succesul pictorilor români. În palatul de cristal din München s'a deschis și anul acesta expoziția obicinuită. La expoziția aceasta se pot admira și vreo câteva opere ale pictorilor români. Se știe, că cine pătrunde în acel templu de artă trebuie să fie un talent real. Comisiunea de acolo e de o rigoare excesivă și refuză mii de tablouri chiar de ale pictorilor cu reputațiune. Anul acesta pictorul din România, Mirea, are un portret în mărime naturală al dlui N. Crețulescu. Portretul e perfect reușit. Mai sunt apoi două copii ale pictorului Marinescu, una reprezentînd Sfînta Familie după Andrea del Santo și a doua după Van Dyk: Căderea păcătoșilor. Ambele copii atrag atențiunea tuturor. Celebrul portretist Lenbach, pe pictorul român îl apreciază foarte mult. Pictorul Marinescu își are atelierul la München.

Inveninarea unui rege. Pe regele Coreei din îndepărtata Asie cei din apropierea lui au vroit să-l omoare dimpreună cu fiul său. Inveninarea însă nu a reușit, zăci veninul nu i-a putut omori și în curînd se vor însă-nătoșa. Pe 11 dintră sînătorii Curței i-au băgat în temniță.

Duel pentru o friptură. Coconul Justh Béla bine cunoscut pestanilor, mîncase în restaurantul casinei naționale din Budapesta și se vede, că nu-i plăcuse mîncarea, căci a scris în cartea casinei: „Mîncarea cărciumarului Kovács e așa de proastă, că ar trebui tipat. Justh Béla”. Mai tîrziu venise la casină și groful Károlyi Imre, care ce-tind cele scrise de Justh a adăogat și el următoarele: „Acela însă, care astfel scrie, nu e de casină. Conte Károlyi Imre”, Cele scrise de Károlyi le-a vîzut Justh și după vechiul obicei al bătașilor, s'au luat la duel. Urmarea: Károlyi s'a ales c'o crestatură la cap, ear' Justh la umărul drept. Oamenii astia sunt în stare să se bată și dacă li-ar zice cineva că țigarea ce-o trag, nu e Virginia sau Cuba adevărată.

Mașină de prins pureci. Un amployat de finanțe din Viena cu numele S. Zugrav scrie „Patriei” din Cernăuți, că a aflat o mașină de prins pureci. Mașina se așează în mijlocul odăii și lighioane de pureci se vor putea prinde. Că mașina cum atrage purecii, e taina lui Zugrav, pe carea nu o va spune pînă ce nu-și va căpăta patenta.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistnire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirianu.

Bibliografie.

„Gramatica Română“ pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea I. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.“

— Tocmai acum a apărut *Gramatica germană* teoretică și practică, cuprinzând afară de principalele reguli ale limbii germane teme, bucăți de citire și conversațiuni, precum și un vocabular. Gramatica e prelucrată pentru usul Românilor de Ludovic Leist. Cartea a apărut în editura lui Iuliu Gross din Heidelberg.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, povești. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor“. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice“. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Căntece Bănățene“, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand

Bibliografi: a apărut și se află de vânzare la administrația „Tribunei Poporului“ și la autor „Vieritul“ de Petru Vancu învățător în Măderat p. u. Pancota, cu prețul 60 cr. O carte foarte instructivă pentru economii ce se ocupă cu vieritul, pe care o recomandăm cu plăcere.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de Dimitrie A. Sturdza. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tractatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1858

Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 10 Septembrie până a 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

Bibliografie. *Gramatica română* pentru școalele primare de profesorul Ioan Petran Partea I. Propozițiunea simplă curată. Cartea a apărut în editura autorului în Arad. Prețul unui exemplar 15 cr. v. a.

— Tocmai acum a apărut „Gramatica limbii eline“, după Curtius - Hartel, de Paul Budiu, prof. gimn. Acesta este al doilea op din editura fundului „Coresi“ din Brașov. Manualul acesta de școală este aprobat de ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și e menit să umplă un gol în literatura noastră didactică. Prețul: 2 fl. 60 cr.

„Victoria“

institut de credit și de economii
SOCIETATE PE ACȚII.

Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții	fl. 300.000
Fond de rezervă	„ 100.000
Depuneri	„ 1.000.000
Circulația anuală	„ 15.000.000

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandai.

121—(4)

Direcțiunea institutului.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

